

Utdanning som medisin

AKTUELT I FORENINGEN

MAREN HAAGENRUD BUSKOVEN

E-post: maren.buskoven@gmail.com
Nestleder, MedHum

Sentralstyret i MedHum reiste i slutten av august på tilsynsreise til Jordan i regi av UNICEF. Der skulle vi besøke ulike Makani-sentre og lære mer om prosjektet «Makani – My space» i møte med barn, foreldre og lærere. Det ga mange inntrykk.



Alle foto: MedHum

MedHum (Medisinstudentenes Humanitæraksjon) er en av Norges største studentdrevne innsamlingsaksjoner. Annethvert år arrangerer vi aksjonsuke der vi samler inn penger til et prosjekt stemt frem av Norsk medisinstudentforenings (Nmf) medlemmer. Denne gang samarbeider vi med UNICEF. Vi støtter deres prosjekt «Makani - My space» – læringssentre i Jordan som skal tilby psykososial støtte, grunnleggende helsetjenester og enkel utdanning til barn og unge på flukt fra Syria. Slagordet er «No Lost Generation».

I to hele dager skulle vi være sammen med UNICEF Jordan. Vår guide var Reem Al Jazi – en kunnskapsrik, engasjert og inspirerende kvinne. Hun er selv født og oppvokst i Amman, og kunne fortelle oss at jordanere flest er svært positivt innstilt til de syriske flyktingene. De er av den oppfatning at dette er mennesker i en ekstremt sårbar situasjon som hele verdenssamfunnet har et felles ansvar overfor. Samtidig er det et faktum at landets kapasitet mildt sagt er sprengt. Det er registrert rundt 700 000 syriske flyktinger i Jordan – et land som i utgangspunktet bare har én million flere innbyggere enn Norge.

Verdens nest største flyktningleir

Den første dagen besøkte vi verdens nest største flyktningleir Za'atari. Den ligger en halvtime fra den syriske grensen, og betegnes som flyktningleirenes gullstandard. Her bor det i overkant av 80 000 mennesker, hvorav halvparten er barn. Regner man leiren som en by, er den Jordans fjerde største. Jordan er en fredelig nasjon midt i et, for tiden, svært kaotisk Midtøsten, med flyktninger fra flere land, men i Za'atari bor det kun syrere. Campen ble opprettet for fem år siden, da krisen i Syria tok til for alvor.



Da vi ankom Za'atari, ble vi tatt med til et utkikkspunkt der vi fikk et inntrykk av hvor enorm campen er. Da vi sto der og tok innover oss den endeløse horisonten av blikktak, jordgulv og vanntanker, kom en liten gutt og en spinkel jente løpende mot oss. Abdullah på ti og Malak på syv hadde begge vært i Za'atari i snart fem år – som for øvrig er maksimal oppholdstid i leiren. Sammen med familiene sine hadde barna vært naboer i Syria, og de kom til Jordan med kun få måneders mellomrom. Guiden vår oversatte for oss og Abdullah fortalte at bestefaren hans hadde drevet et bakeri i Syria. Han sa han kan huske at han var veldig glad da han var der, og hans største drøm er en dag å reise tilbake til hjemlandet.



Briefet om situasjonen

På UNICEFs kontor kunne de fortelle oss at det fødes i gjennomsnitt 80 barn i uken inne i leiren, og at det jobbes på spreng med å få strøm- og vannforsyning til alle boligene. Regjeringen i Jordan er svært opptatt av at det skal være et utdanningstilbud til de syriske flyktningbarna, og har åpnet offentlige skoler inne i campen. Barn som er rammet av konflikten har ikke bare mistet sitt hjem og sitt lokalsamfunn. Mange har også mistet omsorgspersoner. De er derfor svært utsatt for tidlig ekteskap, barnarbeid eller rekruttering til væpnede grupper. Vi fikk møte en inspirerende, eldre rektor som snakket lidenskapelig om hvor ekstremt viktig utdanning er for disse barna. Hun kjører en time hver morgen for å hente kalde juicebokser i Al-Mafraq, byen utenfor Za'atari, for å forsikre

seg om at elvene har lyst til å komme på skolen. Hun har personlig kontakt med flere av barna, og drar dem jevnlig bort fra barnearbeid og -ekteskap og tilbake på skolebenken.

I løpet av sommeren gjennomføres intensivkurs i ulike fag, slik at barn som av ulike grunner har gått glipp av et skoleår eller to skal ha mulighet til å hente seg inn igjen, og starte med sitt kull igjen når høstsemesteret er i gang. Vi fikk møte en jente som tok et intensivkurs i engelsk, fordi hun gikk glipp av halvannet år med skole da hun giftet seg. Hun er 16 år.



Lavterskeltilbud

Regjeringen i Jordan har altså gitt syriske flyktninger tilgang til utdanning, og gjør alt de kan for å sikre at flest mulig får gå på skole. Likevel har de ikke kapasitet til å håndtere de enorme mengdene mennesker som kommer over grensen. Det resulterer i mange skolebarn uten et tilbud. UNICEF har med sitt Makani-prosjekt som mål å kunne tilby syriske barn på flukt en stabil hverdag, med enkel utdanning, psykososial støtte og livsferdigheter – alt under ett tak.

Vi fikk besøke et Makani-senter inne i Za'atari. Dette er et lavterskel tilbud til barn. Her får de mulighet til å leke og lære å lese og skrive. De får tilgang til rent vann, og et sted å bearbeide traumatiske opplevelser. Her får barn lov til å være barn. De får oppleve å leve en tilnærmet forutsigbar hverdag, på tross av at deres livssituasjon er svært midlertidig, og alt annet enn normal.



På barnas premisser

Krig følger de voksnes regler, men innenfor dørene på Makani-senteret skjer alt på barnas premisser. Her står både lek og læring i fokus, og det er et trygt sted for barna å være. Mange av barna har vært vitne til, eller har selv opplevd, grusomme krigshandlinger. Å ha lekeplasser der man kan spille fotball og et klasserom der man kan lære sammen med andre

barn i samme situasjon, fungerer som mentale friminutter. Rutine og utdanning blir livsviktig medisin.

Påstandene om at Za'atari var av gullstandard ble bekreftet da vi dag to besøkte en mindre bosetning. Her var det både palestinere, afghanere, syrere og irakere. Alle var bønder som selv valgte å bo i telt utenfor flyktningleiren for å jobbe på gård. Også her er det et Makani-senter, men dette er plassert i noe vi her hjemme ville gjenkjent som et middels stort party-telt. Der har alle barna hver sin kjempeslitte, altfor store ryggsekk, én skrivebok og to farger. De var så stolte av skolesakene sine, og viste dem fornøyd frem til oss. Tilliten, gleden og kjærligheten de viste oss fremmede nordmenn, var den bare barn kan gi.



Optimistisk – tross alt

Å være tilbake i Bergen og studiehverdagen er helt surrealistisk. Kontrastene er ekstreme, og det er vanskelig å unngå å tenke på hvor urettferdig verden er: en klisjé, men uansett sant. Etter tilsynsreisen sitter jeg imidlertid igjen med en følelse av at vi kanskje ikke er så maktesløse som jeg har trodd. Krigen i Syria er grusom. Den vil med all sannsynlighet vare i lang tid fremover, og flyktningkrisen vil ikke avta med det første. Bare det er nok til å gjøre enhver apatisk og handlingslammet. Likevel sitter jeg igjen med en (ganske uventet!) optimistisk glød, og en tanke om at prosjektet MedHum støtter faktisk er helt ekstremt viktig – kanskje til og med livsviktig – for ganske mange mennesker. Vi har møtt barna vi skal hjelpe, og vi har sett at prosjektet fungerer. Kanskje kan vi være med på å gi Abdullah og Malak en fremtid. Det er i alle fall noe.

Utdanning er fundamentet barna skal bygge fremtiden sin på. Disse barna er Syrias fremtidige lærere, leger og håndverkere. Uten utdanning ser barnas, og dermed også Syrias, fremtid mørk ut. Støtt MedHum 2018! Vi har ikke råd til å miste en hel generasjon!

Publisert: 16. oktober 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI:

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no